

SMJERNICE IZBORNOG PROGRAMA HSL S-a 2015.

GOSPODARSKI PROGRAM – PRIJEDLOG MJERA

Zbog velikih makroekonomskih neravnoteža prinuđeni smo mjere za oporavak tražiti u okviru novog gospodarskog modela koji će se temeljiti na većoj konkurentskoj sposobnosti gospodarstva i većoj izvoznoj orijentaciji. Zbog nužnog smanjenja domaće potrošnje, jačanje izvoza jedini je način za postizanje dugoročno održivog rasta.

Rast BDP-a u prvim godinama nakon provedbe reformskih mjera mora iznositi oko 5%, kako bi i nakon plaćanja kamata na javni dug (oko 3,5% BDP-a) nastavili smanjivati zaostatak u stupnju razvijenosti u odnosu na ostatak EU.

FISKALNA POLITIKA

1. Uvođenje jedinstvene porezne stope (flat tax)

Porez na dodanu vrijednost, porez na dohodak i porez na dobit imat će jedinstvenu stopu od 25%. Pored jednostavnije primjene, prednost jedinstvene stope je smanjenje porezne evazije. Zbog toga je očekivano da porezno rasterećenje rada uslijed uvođenja jedinstvene stope i podizanja neoporezive osnovice na 3.000,00 kuna, neće imati razmjerno negativan učinak na visinu prihoda po osnovi poreza na dohodak.

2. Oporezivanje samo isplaćene dobiti

Porez na dobit plaćao bi se samo na iznos dobiti koja se isplaćuje vlasniku poslovnih udjela, odnosno dioničaru. Na taj način država bi pridonijela jačanju investicijskog potencijala gospodarskih subjekata. Povećanje stope poreza na dobit na 25% ublažit će pad prihoda zbog promjene načina oporezivanja.

3. Smanjenje udjela proračunske potrošnje u BDP-u

Kako proračunska potrošnja premašuje naš fiskalni kapacitet nužno je smanjiti konsolidirane rashode opće države najmanje za 10 milijardi kn, odnosno cca 3% BDP-a. Tek nakon provedbe poreznog rasterećenja gospodarstva, uslijedit će rast BDP-a i otvoriti se mogućnost da daljnji relativni pad proračunske potrošnje bude ostvaren njenim zamrzavanjem.

4. Fiskalna decentralizacija

Redistribucijom poreznih prihoda u korist jedinica lokalne samouprave postupno ćemo povećati udio lokalne samouprave u prihodima konsolidirane opće države s trenutnih manje od 10 na 25%.

Prvi korak u smjeru fiskalne decentralizacije predstavljat će prepuštanje cjelokupnog prihoda po osnovi poreza na dohodak gradovima i općinama. Umjesto 52% koliko im po uobičajenoj podjeli pripada danas i dodatnih 12% koje im se prepušta ukoliko preuzmu financiranje svih decentraliziranih funkcija, pripast će im sav prihod od poreza na dohodak. To će predstavljati povećanje prihoda općina i gradova za oko 1 milijardu kuna i isto toliko smanjenje prihoda državnog proračuna.

Drugi korak je preusmjeravanje sredstava u korist gradova i općina koja će po prelasku sa velikog i za hrvatske prilike neracionalnog županijskog ustroja na manji i racionalni sustav regija osloboditi i koja se procjenjuju na daljnjih 400 mil. kn godišnje.

5. Smanjenje rashoda državnog proračuna

Smanjivanje proračunske rigidnosti podrazumijeva propitivanje održivosti svih proračunskih pozicija, izuzev rashoda za kamate. Značajnije smanjenje proračunskih

rashoda nemoguće je bez zadiranja u tzv. zadane proračunske pozicije poput plaća, mirovina, rashoda za zdravstvo i socijalne transfere.

Potrebnih 10 milijardi smanjenja rashoda državnog proračuna osigurati će se: smanjenjem broja zaposlenih ostvarit će se ušteda od 2 milijarde, smanjenje materijalnih rashoda za 500 milijuna, subvencija za 500 milijuna, pomoći unutar proračuna za 500 milijuna, troškova zdravstva za 3 milijarde, mirovina za 2 milijarde i socijalnih transfera za 1,5 milijardi.

MONETARNA I KREDITNA POLITIKA

S obzirom na planirano smanjenje javne potrošnje, odnosno provedbu realne deprecijacije nacionalne valute, pretpostavljamo da nominalna deprecijacija neće biti potrebna.

Politika deviznog tečaja u tom slučaju ostati će nepromijenjena uz eliminaciju mogućnosti čak i kratkotrajnih aprecijacijskih korekcija.

Socijalne probleme izazvane kreditiranjem uz valutnu klauzulu sa švicarskim frankom riješiti će se otvaranjem mogućnosti retroaktivnim prebacivanjem tih kreditnih aranžmana na uvjete kreditiranja uz valutnu klauzulu u euru. To će se omogućiti svim dužnicima koji su kredite podizali za kupnju prve nekretnine i do iznosa od 100.000 €.

Troškove primjene ovog modela snositi će banke uz korištenje poreznih olakšica i smanjenje regulatornog troška koje će im omogućiti HNB.

Valutni rizik moguće je smanjiti jedino jačanjem društvene produktivnosti, odnosno jačanjem nacionalne ekonomije, a ne provedbom restriktivnih mjera poput ukidanja valutne klauzule i sl.

REGULATORNA POLITIKA

Jačanje konkurentne sposobnosti

1. Fleksibilizacija radnog zakonodavstva

Omogućiti primjenu kriterija kvalitete obavljanja posla prilikom donošenja odluke o otkazu ugovora o radu.

2. Povećanje efikasnosti državne uprave

U svrhu povećanja njene učinkovitosti propisati ćemo:

- Rokove u kojima se moraju rješavati upravni predmeti,
- Zabranu traženja podatka koji već postoje u državnom sustavu,
- Kriterije za postavljanje, vrednovanje i smjenu upravljačkih struktura,
- Centralizaciju dostave i unifikaciju poslovnih i statističkih izvještaja.

3. Restrukturiranje državnih poduzeća

Depolitizacija upravljanja državnim poduzećima, izbor upravljačkih timova na profesionalan način, stimulacija primjerena sličnim poduzećima u privatnom sektoru i razrađen mehanizam praćenja uspješnosti poslovanja, predstavljaju recept za postizanje veće efikasnosti poslovanja tih poduzeća.

Zbog monopolističkog ili pretežito monopolističkog položaja na tržištu, vrednovanje rezultata upravljačkih struktura mora se bazirati na pokazateljima neovisnim o kapitalizaciji takve tržišne pozicije. To je komparacija sa sličnim tvrtkama u okruženju, napredak u povećanju produktivnosti, efikasnosti korištenja imovine i kapitala i sl.

4. Smanjenje neporeznih davanja

Jedinstvenim javnim registrom propisati sve dozvoljene parafiskalne namete. Postupno ukidanje obveznog članstva u gospodarskim asocijacijama (HGK, HOK, HPK), ukidanje ubiranja doprinosa za općekorisnu funkciju šuma i plaćanja sličnih nameta neizostavno je ukoliko se želi onemogućiti parazitiranje raznih stručnih i interesnih organizacija čija se kvaliteta ogleda jedino u bliskosti sa zakonodavnim strukturama.

5. Politika poticaja

Umjesto sektorskih, vertikalnih poticaja koji gotovo u cijelosti završavaju na računima neefikasnih poduzeća čije restrukturiranje i ozdravljenje nikada nećemo dočekati, poticaje ćemo pretočiti u horizontalne, namijenjene financiranju jačanju izvoznih kapaciteta, razvojno-istraživačkih aktivnosti i marketinških aktivnosti na vanjskim tržištima. To će od velikog značaja biti za male i srednje poduzetnike s obzirom da je manjak sredstava za financiranje razvojnih projekata u tom segmentu gospodarstva osobito izražen.

6. Financiranje izvoznih poslova

Portfelj HBOR-a dominantno ćemo preusmjeriti u financiranje izvoznih poduhvata. To se posebno odnosi na dugoročne plasmane nužne za dobivanje velikih infrastrukturnih poslova u inozemstvu.

Smanjenje nelikvidnosti

1. Obvezni rokovi plaćanja

Propisane, a nerealizirane obvezne rokove plaćanja provest ćemo postupnom prilagodbom umjesto postojećeg nasilnog i nerealnog normiranja koje velika većina gospodarski subjekata nije u mogućnosti ispuniti.

2. Zatezne kamate

Zakonski ćemo zabraniti svaki sporazum o otpisu zateznih kamata nastalih iz odnosa u gospodarskom poslovanju. Na taj način veliki sustavi, uključujući i državu kao kupca, bit će onemogućeni u pokušaju da pritiskom na poslovne partnere iz segmenta malog i srednjeg poduzetništva ishode izbjegavanje penalizacije za kašnjenje u plaćanju.

3. Primjena stečajnog zakona

Dosljednom primjenom stečajnog zakona nad društvima koja zapadnu u poslovne probleme, otvarat će se stečajevi dovoljno rano da se može napraviti preustroj u puno većem broju slučajeva. To će omogućiti spašavanje radnih mjesta i bolju zaštitu vjerovnika. Za dosljedniju primjenu stečajnog zakona dovoljno će biti energičnije sankcioniranje uprava koje to propuste učiniti i povećanje efikasnosti u vođenju stečajnih postupaka.

Poticanje investicija

1. Komunalni doprinos

Izmjenom Zakona o financiranju jedinica lokalne samouprave ukinut će se komunalni doprinos, a teret izgradnje komunalne infrastrukture potrebne za realizaciju novih objekata prebacit ćemo na dosadašnje korisnike te infrastrukture kroz povećanje komunalne naknade.

2. Vodni doprinos

Isti princip primijenit ćemo i na financiranje vodnog gospodarstva. Uz naknade za korištenje i zaštitu voda i slivne vodne naknade, nema nikakvog opravdanja da se investicije opterećuju vodnim doprinosom.

3. Priključak na komunalnu infrastrukturu

Interes koncesionara u pružanju komunalnih usluga mora biti širenje posla na nove kupce njihovih proizvoda i usluga. Neprirodno je da novi kupci moraju plaćati elemente te infrastrukture umjesto koncesionara.

Najdrastičniji slučaj je plaćanje angažirane snage HEP-u i obveza izgradnje transformatorskih stanica, koje investitori potom bez naknade prenose u vlasništvo HEP-a.

4. Imobilizirana državna imovina

Državni ured za upravljanje državnom imovinom obvezat ćemo da javno objavi registar državne imovine, a po zahtjevu poduzetnika raspisuje natječaj za prodaju, koncesiju ili najam imovine koja nije u uporabi.

5. Završetak privatizacije

Nakon 20 godina država je još uvijek najveći gospodarstvenik i njen utjecaj u gospodarskom životu je dominantan.

Veliki broj manjinskih udjela u poduzećima prodat će se po ubrzanoj proceduri, a za ona u kojoj država ima značajan ili dominantan utjecaj izradit će se poseban plan privatizacije.

U taj model uvrstit će se i vlasnički portfelji koje će država stjecati kroz realizaciju programa sanacije poduzeća u teškoćama zamjenom potraživanja za vlasničke udjele.

TURIZAM

Ubrzati izdavanje koncesija za korištenje turističkog zemljišta.

Transformirati sustav turističkih zajednica jačanjem privatnog sektora u upravljanju destinacijama te preobraziti sadašnje turističke zajednice u organizacije za upravljanje destinacijom.

Kroz partnerstvo s privatnim sektorom potaknuti razvoj branda Hrvatske kao poželjne destinacije za odmor i ulaganja.

Završiti proces privatizacije turističkih društava koja su u državnom vlasništvu.

Izraditi strategiju nautičkog turizma kao jednog od najperspektivnijih segmenata turističke ponude RH.

Stimulirati pretvaranje sporadičnog iznajmljivanja privatnog smještaja (dopunski izvor zarade) u prave male obiteljska gospodarstva koji će omogućiti novo zapošljavanje i doprinijeti rastu kvalitetnije ponude smještajnih objekata (obiteljski hoteli i sl.)

ENERGETSKA POLITIKA

RH – ZEMLJA ODRŽIVOG RAZVOJA

HSLS podržava dekarbonizaciju globalne ekonomije što podrazumijeva tehnološki zaokret u hrvatskoj ekonomiji u smjeru obnovljivih izvora energije te razvoju novih tehnologija.

HSLS podržava donošenje niskougljične energetske strategije razvoja - temeljnog dokumenta koji će se obvezujuće prenijeti u određene sektorske politike (poljoprivreda, promet, turizam,..), a čiji cilj je postizanje konkurentnog niskougljičnog gospodarstva do 2050. godine u skladu s europskim strateškim smjericama i sukladno sporazumu Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime (UNFCCC) iz 2010. godine.

HSLS snažno zastupa stajalište da je prijelaz na niskougljično i zeleno gospodarstvo velika prilika za stvaranje novih radnih mjesta koja pogoduju okolišu uz istodobno jamstvo održive dobrobiti budućih generacija i doprinos oporavku od gospodarske krize. Jedino u sinergiji zaštite okoliša, socijalne pravednosti i transparentnosti u korištenju prirodnih resursa može se ostvariti kvalitetan razvoj hrvatske ekonomije i društva.

Republika Hrvatska zahvaljujući zemljopisnom položaju posjeduje značajne potencijalne kapacitete u obnovljivim izvorima vjetra i sunca. Kroz javne investicije u projekte energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije, sustave gospodarenja otpadom i dekarbonizacijom ekonomije uz obvezujuću legislativu za sve sektore obuhvaćene niskougljičnom strategijom može se uhvatiti razvojni korak sa najrazvijenijima te umnogome osigurati povećanje energetske sigurnosti.

HSLS se zalaže da se zakonskom regulativom omogući da voda i energija budu dostupni svim građanima.

ENERGETIKA

Nova energetska strategija RH

HSLS smatra da je, s obzirom na nove okolnosti na globalnom energetskom tržištu na kojem je došlo velikih promjena zbog primjene novih tehnologija u proizvodnji nafte i plina, zbog sve šire upotrebe obnovljivih izvora energije kao i zbog geopolitičkih promjena koje utječu na globalne energetske odnose, potrebno donijeti novu strategiju energetskog razvitka RH kao i odgovarajuće dokumente za njenu provedbu.

Istraživanje i proizvodnja ugljikovodika

Imajući u vidu energetska sigurnost kao i ekonomske koristi za RH, HSLS podržava provođenje aktivnosti glede istraživanja i proizvodnje ugljikovodika u RH, ali isključivo ukoliko budu provedene po najvišim standardima zaštite zdravlja ljudi i okoliša važećim u EU.

Glavni energetska subjekti:

INA d.d. ima vodeću ulogu u naftnom i plinskom poslovanju u Hrvatskoj (pokriva oko 50% ukupnih energetske potreba države) što znači u istraživanju i proizvodnji nafte i plina, preradi nafte i proizvodnji naftnih derivata te distribuciji plina i naftnih derivata.

INA ima dvije rafinerije u Sisku i Rijeci čiji je ukupni kapacitet znatno veći od potreba hrvatskog tržišta te mora nužno biti orijentirana izvozu na tržišta susjednih zemalja.

INA pokriva oko 70% tržišta veleprodaje naftnih derivata u RH te više od 50% tržišta maloprodaje - benzinskih postaja, koje je tržište potpuno liberalizirano.

Značaj INA-e u energetici RH je ogroman te je tim više neprihvatljivo sa motrišta energetske i nacionalne sigurnosti da se upravljanje tom strateškom kompanijom prepusti inozemnoj tvrtci, u kojoj je najveći pojedinačni dioničar strana država.

Zbog toga, Vlada RH kao drugi najveći dioničar u INA- i , mora imati adekvatna upravljačka prava sukladno svome vlasničkom udjelu, a poslovanje i upravljanje INA Grupom mora se obavljati u skladu sa Zakonom o trgovačkim društvima, bez majoriteta bilo koje strane, a ne kao što je sada slučaj da MOL upravlja tvrtkom kao svojom podružnicom, a Vlada RH ima tek simboličku mogućnost utjecaja na donošenje odluka.

Vlada RH mora inzistirati na promjeni sadašnjeg modela upravljanja i donošenju novog modela zajedničkog upravljanja, koji će omogućiti daljnji razvoj INA-e kao strateške energetske kompanije za RH. To prije svega treba omogućiti daljnje ulaganje u istraživanje i proizvodnju nafte i plina i u rafinerijsko poslovanje kako bi RH mogla koristiti sve svoje raspoložive energetske resurse, a INA ostala vertikalno integrirana naftna kompanija preko koje će RH ostvariti što veći mogući stupanj energetske sigurnosti.

U tom smislu potrebno je donijeti zakon kojim će se onemogućiti prodaja značajnijeg paketa dionica INA-e bez suglasnosti Vlade RH.

HEP d.d. je nacionalna elektroenergetska tvrtka koja se bavi proizvodnjom, prijenosom i distribucijom električne energije te opskrbom kupaca toplinskom energijom i distribucijom plina i pokriva 30% energetske potrošnje u RH.

Unutar HEP grupe odvojena su društva koja obavljaju regulirane energetske djelatnosti (prijenos i distribucija) od nereguliranih djelatnosti (proizvodnja i opskrba).

Tržište električne energije u RH je potpuno otvoreno i liberalizirano, a HEP iz vlastite proizvodnje pokriva, u ovisnosti o godišnjim hidrološkim uvjetima, između 60 i 70% tržišnih potreba.

JADRANSKI NAFTOVOD d.d. (JANAF) je značajna komponenta hrvatskog energetskog sustava koja omogućava efikasnu i ekonomičnu opskrbu naftom hrvatskih rafinerija, ali i rafinerija u regiji te je temeljem dugoročnih ugovora s Hrvatskom agencijom za obvezne zalihe nafte i naftnih derivata (HANDA) „čuvar“ nacionalnih strateških zaliha nafte i naftnih derivata.

Stoga Republika Hrvatska mora posebnu pozornost usmjeriti na njegov razvoj i imati odlučujući utjecaj na poslovanje JANAF-a.

RH danas izravno ili neizravno kontrolira preko 84% udjela u JANAF-u, HSLS se, uzimajući u obzir strateško značenje JANAF-a protivi smanjenju toga udjela ispod 75% + jednu dionicu jer bi u protivnom RH izgubila odlučujući utjecaj u upravljanju JANAF-om.

PLINACRO kao operator sustava transporta plina također je od posebnog interesa za RH pa je i daljnji nastavak izgradnje plinovoda jedan od prioritarnih zadataka, posebno imajući na umu činjenicu da se u budućnosti, ukoliko u bližoj budućnosti ne bude novih otkrića, očekuje pad udjela domaće proizvodnje plina u ukupnoj potrošnji, te je od posebne važnosti za stabilnost opskrbe tim energentom izgradnja sustava plinovoda kojima će RH biti povezana i integrirana u plinski sustav EU.

Pri tome nije zanemariva mogućnost zarade od tranzita plina preko teritorija RH Hrvatska nema dostatne izvore energije na kojima bi mogla temeljiti svoj gospodarski razvoj i pretežiti je uvoznik energenata te JANAF kao i Plinacro imaju presudnu važnost za opskrbu i gospodarski razvoj RH.

PROJEKTI IAP i UPP (LNG)terminal

Posebni značaj ima nastavak izgradnje plinovoda od Dugopolja prema Dubrovniku i spajanje na budući plinovod IAP (Jonsko- Jadranski plinovod koji ide rutom od Grčke preko Albanije i Crne Gore te se spaja na plinovodnu mrežu RH).

Izgradnja terminala za prekrcaj ukapljenog prirodnog plina (UPP/ LNG) na otoku Krku doprinijet će većoj energetskej sigurnosti RH, ali napose energetskej sigurnosti šire regije – središnje i jugoistočne Europe.

Stoga bi ovi projekti poglavito trebali biti financirani iz EU fondova kao i sredstvima zainteresiranih potrošača plina u regiji.

Isto tako, u cilju ostvarenja povećane sigurnosti u opskrbi plinom, pored postojećeg podzemnog skladišta plina Okoli, potrebno je izgraditi dodatne skladišne kapacitete na lokaciji Grubišno polje te na eventualnim drugim odgovarajućim potencijalnim lokacijama.

OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE (OIE)

Ulaskom u punopravno članstvo Europske unije Republika Hrvatska je temeljem Direktive 2009/28/EZ o poticanju uporabe energije iz obnovljivih izvora, preuzela obvezu povećanja uporabe energije iz obnovljivih izvora pri čemu bi u 2020. godini udio energije iz obnovljivih izvora u bruto neposrednoj potrošnji trebao iznositi najmanje 20 posto.

Nacionalnim akcijskim planom treba odrediti politiku i mehanizme s kojima će se ostvariti postavljeni ciljevi.

Republika Hrvatska ima prirodne potencijale za iskorištavanje obnovljivih izvora energije i na taj način može smanjiti ovisnost o uvozu energije, poticati razvoj domaće proizvodnje energetske opreme i usluga te način ostvariti ciljeve zaštite okoliša.

Iskorištavanje OIE treba biti u skladu s načelima održivog razvoja.

PROJEKTI IZGRADNJE NOVIH ENERGETSKIH KAPACITETA

U različitim stupnjevima pripremljenosti RH raspolaže s većim brojem projekata izgradnje novih proizvodnih elektro energetskej kapaciteta.

HSLs podupire izgradnju svakog energetskej objekta koji će zadovoljavati slijedeće kriterije:

- povećanje energetske sigurnosti smanjenjem ovisnosti o uvozu,
- ekonomska opravdanost,
- zaštita okoliša i smanjenje štetnih emisija.

PRIVATIZACIJA

HSLs smatra da se prirodni monopoli kojima raspolaže RH (HEP, Hrvatske šume, Hrvatske vode i infrastrukturni objekti naftovoda, plinovoda i prijenosne mreže dalekovoda ne privatiziraju odnosno da se samo djelomično privatiziraju pod posebnim uvjetima i okolnostima tj. isključivo temeljem društvenog konsenzusa – dvotrećinskom većinom svih zastupnika u Hrvatskom saboru.

OBRAZOVNA POLITIKA

Investicija u obrazovanje i razvoj ljudskih potencijala ključna je dugoročna mjera ozdravljenja gospodarstva i jedina koja osigurava razvoj Hrvatske kao društva. Učenje je glavna poluga promjena u društvu, a znanje osnovni resurs razvoja.

Kako bi učenje postalo temeljna vrijednost društva, a ulaganje u znanje najvrednija investicija, potrebno je:

1. Izdvajanje iz proračuna za obrazovanje i znanost povećavati do prosjeka EU (8,5% BDP-a)
2. Povećavati plaće učiteljima, nastavnicima, profesorima i znanstvenicima, primjereno kvaliteti i rezultatima njihovog rada
3. Ukinuti školarine (upisnine) za uspješne i redovite studente, uz uvođenje povlaštenih učeničkih i studentskih kredita za ostale
4. Inovacije te transfer novih tehnologija u gospodarstvo uvesti kao jedan od ključnih kriterija napredovanja u znanosti i visokom obrazovanju
5. Utemeljiti Nacionalnu zakladu za obrazovanje odraslih radi brže prekvalifikacije nezaposlenih u skladu s potrebama gospodarstva
6. Uvesti „Malu maturu“, kako bismo spriječili hiperprodukciju „odlikaša“
7. Uvesti nastavu u jednoj smjeni po modelu „sve u školi“ (prehrana, pisanje zadaća, dopunska nastava, dopunske aktivnosti, sport)
8. Smanjiti broj obveznih predmeta, a povećati broj izbornih predmeta na svim razinama obrazovanja
9. Poticati regionalni razvoj jačanjem mreže tehnoloških i znanstvenih parkova te uključiti stručnjake i znanstvenike iz dijaspore u obrazovanje i znanost Hrvatske
10. Sveučilišta i istraživački instituti moraju redefinirati svoju misiju – pojačati svoju društvenu i gospodarsku ulogu i u skladu s tim strateški se usmjeriti prema inovativnosti kako bi se aktivno uključili u gospodarsku reformu i industrijski razvoj. Uvjet su za to čvršći partnerski odnosi s gospodarstvom i poslovnom zajednicom. Takovoj ulozi sveučilišta i istraživačkih instituta treba podrediti propise kojima se uređuju znanost, istraživanja i visoko školstvo i to po mogućnosti samo jednim zakonom.

KULTURNA POLITIKA

Hrvatska kao zemlja koja je prije dvije godine postala punopravna članica Europske unije treba zauzeti svoje mjesto na karti Europe na prvom mjestu afirmirajući, čuvajući i promovirajući svoju kulturu i kulturni identitet. U novim okolnostima djelovanja u zajednici 28 država članica, Hrvatska mora osigurati ravnomjerni kulturni razvoj, dostupnost kulture i pravo na sudjelovanje u kulturi svim svojim građanima te razvijati suradnju s drugim europskim i svjetskim kulturama.

Potrebno je izraditi i provoditi nacionalnu kulturnu politiku i kulturnu strategiju koja će stvoriti preduvjete za očuvanje i promociju hrvatskog kulturnog identiteta i baštine, razvoj suvremenog stvaralaštva i kulturne produkcije, poticanje kreativnosti, razvoj kreativnih industrija, očuvanje i promociju kulturne raznolikosti te prisutnost hrvatske kulture i umjetnika u međunarodnom okruženju. Očuvanje jezika, dijalekata i govora, očuvanje raznolikosti mentaliteta, očuvanje baštinske povijesti (literatura, običaji, tradicija) i poticanje suvremenih autora u kulturi koji nalaze motive i poticaje u nacionalnim povijesnim vrednotama treba biti okosnica takve strategije.

Kako bi se ostvarili zacrtani ciljevi potrebno je donijeti niz mjera i politika prema sljedećim prioritetima:

1. Izgradnja sustava/artikulacije kulturne politike

- regulatorni dio (reforma zakonodavstva: djelovanje ustanova u kulturi i upravljanje, sustav financiranja, status umjetnika, kazalište, politika prema knjizi)
- upravljanje (inzistiranje na kriterijima stručnosti i profesionalnosti)
- uvođenje jasne odgovornosti za upravljanje ustanovama i donošenje odluka u kulturi
- bolja suradnja nacionalne i lokalnih i regionalnih kulturnih politika (npr. koordiniranje oko razvojnih projekata, financiranja, upravljanja itd.)
- posebnu pažnju posvetiti urušenom sustavu Ministarstva kulture (unutarnje ustrojstvo, kriteriji izvrsnosti i stručnosti, depolitizacija, odgovornost/poštivanje rokova itd.)

2. Financiranje

- povećati udio kulture u državnom proračunu
- raditi na stalnom unapređenju transparentnosti, depolitizacije i profesionalizacije odlučivanja
- uvesti jasne kriterije za evaluaciju i praćenje rezultata
- uvoditi posebne programe financiranja za postizanje pojedinih mjera kulturne strategije (npr. poticanje kulturnih i kreativnih industrija, poticanje poduzetništva u kulturi, sufinanciranje pripreme dokumentacije i realizacije projekata financiranih iz EU i sl.)
- razmotriti daljnju decentralizaciju financiranja za pojedina područja (sljedeći primjer HAVC-a razmotriti razvoj sličnog sustava za potporu knjizi i čitanju itd.)

3. Stvaralaštvo i produkcija

- poboljšati status umjetnika i kulturnih djelatnika (uređenje zakonske regulative i financijskih mehanizama potpore umjetničkom i kulturnom stvaranju)
- voditi računa o stvaranju mogućnosti za zapošljavanje mladih umjetnika i kreativaca

- osigurati stabilnu podršku i razvijati programsko financiranje kako bi se izjednačile mogućnosti umjetnika koji djeluju u institucionalnom i izvaninstitucionalnom sektoru
- posebnim mjerama poticati pojedina područja umjetničkog stvaralaštva (npr. Fond za poticanje prevođenja hrvatskih pisaca, stipendije, rezidencijalni programi, itd.)

4. Poticanje ravnomjernog kulturnog razvoja

- podržati daljnji razvoj mreže gostovanja i koprodukcija, mobilnost umjetnika, projekata i programa
- osigurati ravnomjerni razvoj kulturne infrastrukture (posebno muzeji i knjižnice, arhivi, kazališta, itd.)
- razvijati projekte potpore distribuciji kulturnih programa i sadržaja (npr. ulaganje u kulturne centre, digitalizaciju kina, programe potpora knjižarama itd.)

5. Sudjelovanje i pristup kulturi

- s posebnom pažnjom financirati projekte i programe koji osiguravaju sudjelovanje svih građana Republike Hrvatske u kulturnom životu
- usvojiti na nacionalnoj i lokalnim razinama europske preporuke i smjernice vezano uz participaciju u kulturi

6. Kulturna baština

- pristupiti hitnom provođenju usvojenih strategija (posebno Strategije zaštite, očuvanja i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine)
- poboljšati sustav obnove kulturne baštine stavljajući naglasak na razvojne potencijale te koristeći maksimalno mogućnosti financiranja iz EU fondova i drugih izvora
- zaustaviti urušavanje sustava upravljanja kulturnom baštinom, zalagati se za profesionalizaciju i sprečavanje svih oblika korupcije

7. Promocija hrvatske kulture u Europi i svijetu

- Hrvatska mora zauzeti ravnopravno mjesto unutar zajednice europskih država
- aktivno poticati razmjene i gostovanja hrvatskih umjetnika i kulturnih djelatnika te promociju hrvatske kulture u inozemstvu
- predstavnici Ministarstva kulture i ostali dionici moraju aktivno i stručno djelovati u Europskim i drugim međunarodnim forumima kako bi osigurali provođenje usvojenih smjernica i preporuka u nacionalnoj kulturnoj politici te pozicionirali Hrvatsku kao poželjnog i ravnopravnog partnera u Europskoj uniji.

ZDRAVSTVENA POLITIKA

Zdravlje je nemjerljiva i neprocjenjiva vrijednost i zato se zdravstvenim sustavom treba upravljati racionalno i odgovorno.

Kakve nam promjene u upravljanju zdravstvenim sustavom trebaju:

- **Revizija sustava participacija** - uvođenjem participacija za SVE usluge u zdravstvu, za **sve** korisnike zdravstvene zaštite izuzev onih koji zbog loših socijalnih prilika nisu mu mogućnosti snositi troškove participacije (korisnici socijalne pomoći) čije bi troškove pokrivala država uz ograničenje maksimalne kumulativne participacije na mjesečnoj i godišnjoj razini.
- **Racionalizacija uporabe lijekova** (plaćanje lijekova u punoj cijeni do određenog godišnjeg iznosa) – skandinavski model - uvođenjem plaćanja pune cijene lijekova za SVE, s mjesečnim i godišnjim limitima.
- **Racionalizacija bolničkog sustava** – stvaranjem grupa bolnica koje međusobno surađuju (horizontalno i vertikalno) kao i stvaranjem nacionalnog registra medicinske opreme s jasno definiranim vrstama i lokacijom uređaja, godištem proizvodnje i brojem obavljenih procedura za svaki uređaj.
- **Upravljanje ljudskim resursima** – od planiranja upisnih kvota u školama i fakultetima, donošenja **Akcijskog plana** za zaustavljanje odljeva liječnika i drugog zdravstvenog kadra (reforma sustava dodjele specijalizacija, aktiviranje lokalne i regionalne samouprave, obvezujuće stipendiranje) do kontrole kvalitete rada medicinskog osoblja prema pokazateljima struke.
- **Korištenje fondova EU** - za opremanje ustanova, edukaciju medicinskog osoblja i znanstvene projekte.

JAČANJE PREVENTIVNE MEDICINE I PRIMARNE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Preventivna medicina i primarna zdravstvena zaštita su glavni segmenti zdravstva koji bi trebali rješavati 80% zdravstvenih problema), prema pokazateljima iz 2010. godine udjel izdataka za preventivu je bio mizernih 0,68% od ukupnih izdataka za zdravstvo (Slovenija izdvaja 3,58%), evaluiranje preventivnih programa od strane vanjskih evaluatora, a ne od provoditelja; države s boljom primarnom zdravstvenom zaštitom dokazano imaju manje troškove zdravstva i bolje zdravstvene pokazatelje.

Restrukturiranje HZZO-a preduvjet je stvaranja realnog i financijski održivog zdravstvenog sustava. Zadatak HZZO-a jest da bude financijska institucija, vrhunski informatizirana, kadrovski dobro ekipirana s preciznim cost-benefit analizama, koja se brine o novcu svojih osiguranika i plaćanju usluga (koje su naručene i obavljene u sustavu), a ne o organizaciji zdravstvenog sustava.

Decentralizacija upravljanja i financiranja zdravstvene zaštite je preduvjet efikasnijeg upravljanja resursima u zdravstvu je reduciranje sada prenaplašene uloge centralne države; lokalne i regionalne zajednice bolje poznaju i mogu sagledati i efikasnije rješavati probleme.

SOCIJALNI POSLOVI

Hrvatsku karakterizira usitnjena institucionalna struktura u području socijalne zaštite i zapošljavanja. O tome brinu sada dva ministarstva i više državnih zavoda te mnoge državne ustanove.

Da bismo ispravili poremećaje u funkcioniranju sustava socijalne zaštite učinit ćemo sljedeće:

1. Skrb o svim socijalnim poslovima koji obuhvaćaju područja rada, obitelji, socijalne skrbi i međugeneracijske solidarnosti (mladi i stari) vodit će se u okviru jednog ministarstva – Ministarstva socijalnih poslova,
2. Potrebno je napraviti decentralizaciju sustava socijalne skrbi uključujući i fiskalnu decentralizaciju prenošenjem ovlasti s države na regije (prijelazni period na županije),
3. Uvesti ekonomske cijene socijalnih usluga,
4. Za osobe s invaliditetom potrebno je uvesti integrativni (inkluzivni) dodatak čiju potrebnu razinu potpore procjenjuje jedinstveno tijelo vještačenja prema jedinstvenoj listi vještačenja,
5. Uvesti tzv. „socijalnu mirovinu“ za sve građane koji primaju socijalnu pomoć, a stariji su od 67 godina,
6. Vezati primitak svih socijalnih naknada uz dohodovni i imovinski cenzus – donijeti strategiju reforme socijalnih naknada 2016-2020,
7. Uspostaviti novi registar osoba s invaliditetom,
8. Provoditi mjere efikasne pronatalitetne politike.

Mirovinska politika

U svrhu postizanja održivosti mirovinskog sustava i smanjenja nepravdi koje proizvodi provest ćemo sljedeće mjere:

1. Omogućiti svim zainteresiranim osiguranicima koji su se dobrovoljno uključili u 2. mirovinski stup povratak samo u 1. stup,
2. Principe funkcioniranja 1. stupa približiti važećima u 2. stupu (što više uplaćenog doprinosa, to više očekivanih sredstava u isplati mirovina),
3. Negativne efekte prijevremenog umirovljenja ukalkulirati u izračun mirovine osiguranika koji se odlučio za prijevremenu mirovinu,
4. Radni staž utjecat će samo na izračun visine mirovine i neće biti kriterij za ostvarivanje prava na mirovinu,
5. Prvi mirovinski stup izvući iz proračuna i iz njega isplaćivati samo zarađene mirovine. Sva prava iznad tog iznosa (dodaci, povlaštene mirovine i sl.) isplaćivati iz proračuna u skladu s proračunskim mogućnostima.

POLJOPRIVREDNA POLITIKA

Razvoj poljoprivrede i ruralnog prostora

Bitni programi kojima se mijenja pristup poljoprivredi i koji se moraju bez odgađanja i sa velikom upornošću početi provoditi praktično s prvim danom nove vlade, a imaju za cilj smanjiti uvoz hrane i očuvati ruralni prostor mogu se sažeti u 5 pojmova:

1. POLJOPRIVREDNO ZEMLJIŠTE – temeljni resurs u proizvodnji hrane

- a) Uspostava fonda za okrupnjavanja i uređenje poljoprivrednog zemljišta
- b) Sustav zemljišnih ureda i zemljišne banke
- c) Prodaja državnog poljoprivrednog zemljišta obiteljskim gospodarstvima

2. PROSTOR – zaštita i očuvanje seoskog prostora i prirode

- a) Očuvanje seoskog prostora i krajobraza i zadržavanje ljudi u njemu
- b) Donošenje Poljoprivrednog okolišnog programa
- c) Agrobiodiverzitet

3. LJUDI – OBITELJSKO GOSPODARSTVO (OBITELJSKO PODUZETNIŠTVO)

- a) Zaokret od industrijskog tipa poljoprivrede prema obiteljskom gospodarstvu
- b) Uključivanje poljoprivrednika vlasništvo procesne industrije

4. UDRUŽIVANJE – tržnost i konkurentnost

- a) Institucionalna potpora radu obiteljskih gospodarstava, obrazovanje poljoprivrednika
- b) Mreža tržišnih jedinica
- c) Udruge i zadruge
- d) Jačanje kapaciteta za korištenje fondova EU

5. SIGURNOST – pravna legislativa, naplata proizvoda i porezna politika

Sadašnje stanje u poljoprivredi zahtjeva značajan i neodgodiv zaokret u poljoprivrednoj politici uzimajući u obzir ovih pet temeljnih sastavnica svake održive poljoprivrede, a koja jamči prehrambenu neovisnost Hrvatske.

- a) Donošenje Zakona o naplati poljoprivrednih proizvoda
- b) Uspostava Agrobanke
- c) Smanjenje PDV-a na hranu, repromaterijale i usluge u poljoprivredi kada fiskalne mogućnosti države to budu dozvoljavale (može se pregovarati o visinama poreznih stopa).

Temelj za donošenje odluke o izboru neke poljoprivredne proizvodnje je prije svega znati potrebe tržišta, okvirne cijene otkupa proizvoda, rokova plaćanja i imati mehanizme zaštite.

Zaključci:

1. Uspostaviti fond za okrupnjavanje i uređenje poljoprivrednog zemljišta
2. Uspostaviti Zemljišnu banku i sustav zemljišnih ureda
3. Donesti Poljoprivredni okolišni program
4. Uspostaviti Mrežu tržišnih jedinica
5. Uspostaviti mrežu poljoprivrednih zadruga
6. Uspostaviti Savjetodavnu službu za korištenje EU fondova
7. Unaprijediti ponudu i razviti potrebu kupaca za domaćim poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima
8. Uspostaviti sustav obrazovanja/prekvalifikacija/osposobljavanja odraslih u poljoprivredi

9. Osigurati dugoročne i povoljne kredite za ulaganja u poljoprivrednu proizvodnju
10. Poticati inovativnost u proizvodnji poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda
11. Poticati proizvodnju autohtonih i ekoloških proizvoda
12. Poticati transfer znanja i tehnologije sa sveučilišta, veleučilišta, visokih škola i instituta u poljoprivredu
13. Poticati plasman domaćih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u turizmu
14. Osigurati osnovnu infrastrukturu u ruralnom prostoru – ceste, struju, vodu, internet
15. Financirati razvoj seoskog prostora programima i projektima regionalnog i ruralnog razvoja

VANJSKA POLITIKA

Razdvajanje vanjskih poslova od europskih na:

a) Ministarstvo vanjskih poslova - sukreiranje, koordinacija i provođenje vanjskopolitičkih i ukupnih nacionalnih interesa RH na međunarodnom planu

b) Državni ili Vladin ured za koordinaciju europskih poslova

Provedbeno koordiniranje EU politika i izvršenje obveza u domeni pravne stečevine EU.

Ministarstvo vanjskih poslova

- donijeti strategiju vanjske politike

- sustavno i profesionalno jačanje službe vanjskih poslova

a) Izrada Zakona o vanjskim poslovima (stari je usvojen 1996.!)

b) jačanje gospodarske diplomacije

c) uključivanje dijaspore u promociju i lobiranje za hrvatske interese u suradnji s Državnim uredom za Hrvate izvan RH

Definiranje vanjskih politika i gospodarskih interesnih odnosa unutar Europske unije

- jačanje političkih i gospodarskih veza sa zemljama Srednje Europe

- jačanje političkih i gospodarskih veza sa vodećim zemljama EU (GE i sl.)

- jačanje gospodarskih odnosa sa zemljama izvan EU.

Promicanje interesa prema užem susjedstvu (ne-EU zemlje)

a) BIH - konferencija Dayton II pretpostavka je cjelovitosti, ustavnih promjena i političkog preustroja zemlje (regionalizacija s 4-5 regija); ulazak u NATO/EU;

b) Srbija - ulazak u EU; u mjerila za otvaranje i zatvaranje pregovaračkih poglavlja ugraditi otvorena bilateralna pitanja;

c) Crna Gora - ulazak u NATO/EU; rješavanje bilateralnih pitanja.

Politika prema regiji Jugoistočne Europe

a) promicanje političkih, sigurnosnih i napose gospodarskih interesa u prostoru šireg susjedstva;

b) Makedonija, Albanija, Kosovo

Meditranska politika

a) Izrada strategije o pozicioniranju hrvatskih političkih, gospodarskih i sigurnosnih interesa kao mediteranske zemlje; (iskoristiti politički forum Euro-mediteranskog partnerstva – UzM, ZAL – za promociju hrvatskih gospodarskih interesa vezanih za Mediteran po pojedinim resorima, npr. – brodogradnja (obnova ribarske flota Maroka i dr.), civilna zaštita (remont kanadera u ZTC-u), turizam...)

b) Definiranje gospodarskih interesa prema Bliskom/Srednjem istoku i južnom Mediteranu (Afrika)

Globalna sigurnost i promoviranje interesa RH

a) Definiranje stajališta na važnim globalnim pitanjima od nacionalnog interesa (energetska neovisnost, borba protiv terorizma, demografska kretanja, klimatske promjene, dužnička ovisnost i sl.)

b) Pozicioniranje hrvatskih interesa i stavova unutar međunarodnih organizacija (Ujedinjeni narodi, Organizacija Sjevernoatlantskog ugovora, Organizacija za europsku sigurnost i suradnju, Vijeće Europe i sl.).

Strateško partnerstvo sa Sjedinjenim Američkim Državama

a) jačanje političko – sigurnosnih i napose gospodarskih odnosa posebno u energetsom sektoru.

Ustrojavanje Instituta za strateško planiranje i analitiku (ISPA)

Potrebno je spojiti postojeću Samostalnu službu za analitiku i političko planiranje, Službu za javnu diplomaciju, Savjet za tranzicijske procese – Centar izvrsnosti i Službu za gospodarsku analitiku.

Diplomatskoj akademiji vratiti status samostalne institucije za obrazovanje i usavršavanje diplomata.

NACIONALNA SIGURNOST I OBRAMBENA POLITIKA

Nacionalna sigurnost

RH stoji pred različitim izazovima konvencionalne i asimetrične prirode. Hrvatska nema relevantan strateški dokument prema kojem planira svoje nacionalne politike i interese odnosno definirane ciljeve, raspoložive resurse i mehanizme provedbe.

Stoga je potrebno:

1. Izraditi Strategiju nacionalne sigurnosti 2015- 2030.
2. Izraditi Zakon o Domovinskoj sigurnosti

Obrana

U cilju stvaranja i razvijanja modernih i efikasnih oružanih snaga primjerenih potrebama nacionalne sigurnosti RH kao i sukladno preuzetim obvezama RH na međunarodnom planu (članica UN-a, NATO-a i EU), obrambeno-sigurnosna politika mora odgovoriti izazovima i rizicima koji prijete suvremenom društvu.

U svrhu postizanja optimalnog sustava obrambene učinkovitosti neophodno je:

1. Izraditi **Dugoročni plan razvoja OS**
2. Izraditi studiju dugoročne **modernizacije OS** koja bi uvažila tri cilja:
  - a) Zadržavanje ratnog zrakoplovstva i odluka o nabavci borbenih letjelica i helikoptera;
  - b) Razmatranje reorganizacije/racionalizacije OS
  - c) Izraditi studiju izvodljivosti za eventualno uvođenje obvezatne temeljne vojne izobrazbe
3. Izraditi prioritete razvoja **vojne industrije** u cilju jačanja izvoznih potencijala na strana tržišta (gospodarska/vojna diplomacija).

PRAVOSUĐE

Efikasno i neovisno pravosuđe osnovni je uvjet za gospodarski rast, za ostvarenje socijalne države te ostvarenje zakonom zajamčenih prava građana.

HSLŠ-ov program reforme pravosuđa sadrži sljedeće:

1. postojeće općinske sudove i županijske sudove u Hrvatskoj treba svesti na dvadesetak općinskih i četiri županijska suda
2. Trgovačke sudove potrebno je ukinuti kao samostalne sudove i pripojiti općinskim i županijskim sudovima kao specijalističke odjele
3. Općinske sudove treba preimenovati u temeljni sud, županijske u žalbeni sud
4. Vrhovni sud potrebno je rasteretiti uvođenjem prizivnog suda za kaznene predmete između županijskih (žalbenih i Vrhovnog suda)
4. Prekršajne sudove treba odvojiti od redovnog sudovanja i pripojiti upravnom sudovanju
5. Upravni sud treba organizirati kao normalni sud u tri stupnja
6. Promijeniti financiranje hrvatskog pravosuđa. Država financira infrastrukturu odnosno prostor i opremu za rad sudova, a sudci i sudsko osoblje financira se prihodima od sudskih pristojbi.
7. Rok sudovanja može trajati najviše dvije godine.

PROMETNA POLITIKA

Vizija razvoja pomorstva i prometa sastoji se od nekoliko temeljnih odrednica:

1. Razvoj logistički integriranih intermodalnih prometnih koridora
2. Puna valorizacija robnog tranzita kao hrvatskog izvoznog proizvoda
3. Izgradnja novih lučkih terminala
4. Regionalno povezivanje i razvoj, poglavito hrvatskih otoka
5. Zaštita Jadrana i obalnog područja kao visokovrijednog prirodnog resursa

Pomorstvo

Hrvatska kao primarno pomorska zemlja svoju pomorsku razvojnu strategiju mora temeljiti na punoj valorizaciji pomorskih djelatnosti, kontinuiranim unapređenjem ponude pomorsko-prometnih usluga, atraktivnosti i konkurentnosti hrvatskih luka i pomorskog gospodarstva te zaštite mora kao prirodnog resursa.

Stoga predlažemo sljedeće mjere:

1. Donijeti Strategiju upravljanja pomorskim dobrom
2. Decentralizirati upravljanje pomorskim dobrom
3. Povećati mobilnost ljudi na otocima osiguravanjem kvalitetne prometne povezanosti kopna i otoka
4. Modernizirati morske teretne i putničke luke i izgraditi nove luke nautičkog turizma vodeći računa o ekološki održivom razvitku
5. Ojačati sigurnost na moru i zaštitu okoliša kroz jačanje administrativne sposobnosti i tehničke učinkovitosti u području prevencije onečišćenja, intervencija u slučaju onečišćenja te traganja i spašavanja na moru

Promet

Razvoj hrvatske prometne infrastrukture treba biti usklađen sa smjernicama razvoja prometne infrastrukture transeuropske mreže prometnih koridora EU.

Za ostvarenje tog cilja predlažemo sljedeće mjere:

1. Modernizirati pruge od međunarodnog i regionalnog značaja u skladu s EU normama i tehničkim standardima (izgraditi ravničarsku prugu Rijeka –Zagreb koja ima važnu ulogu za razvoj riječkog lučkog sustava)
2. Razvoj putničko-logističkih centara prema načelu prilagodbe prometa korisnicima
3. Ulaganju u integrirane prijevozne putove i linije
4. Osposobljavanje menadžmenta za suvremeno i stručno vođenje željezničkih poduzeća
5. HSLS se zalaže za modernizaciju i proširenje kapaciteta postojećih zračnih luka. U tom smislu potrebno je da Zračna luka Zagreb postane čvorište zračnog prometa za širu regiju, a ostale zračne luke budu usmjerene na poticanje charter prometa i uspostavljanje direktnih linija u funkciji razvoja turizma.
6. Za razvoj riječnog prometa u Hrvatskoj prioritet je izgradnja kanala Vukovar-Šamac i uređenje rijeke Save u cilju osiguravanja pouzdanosti i dostupnosti prema standardima međunarodnih klasa vodnih putova. U okviru toga treba osigurati uvjete za razvoj lučkih industrijsko-logističkih zona, naročito u lukama Slavonski Brod i Sisak.

POLITIKA LOKALNE I REGIONALNE SAMOUPRAVE I JAVNE UPRAVE

Analiza postojećeg sustava lokalnih vlasti u Republici Hrvatskoj jasno pokazuje da postojeći sustav ne osigurava kvalitetan i podjednako dostupan sustav javnih usluga svim građanima naše države.

Kao glavne prepreke za poboljšanje stanja u postojećem sustavu lokalne samouprave u Hrvatskoj utvrđeni su sljedeći čimbenici:

1. Centralizirani sustav upravljanja javnim poslovima;
2. Nedovoljni fiskalni kapaciteti jedinica lokalne vlasti;
3. Neusklađenost i loša koordinacija javnih politika lokalnih vlasti i središnje države.

Odatle proizlaze temeljni razlozi za pokretanje reforme:

1. Postojeći teritorijalno-politički i financijski sustav Županija prepreka je efikasnijem i racionalnijem upravljanju prostorom i javnim financijama u Republici Hrvatskoj.
2. Ustroj manjeg broja regija umjesto županija, uz istovremeno jačanje uloge jedinica lokalne samouprave (općina i posebno gradova) putem fiskalne i upravne decentralizacije, može povećati gospodarsku i opću konkurentnost RH.
3. Provođenje reforme teritorijalno-političkog ustroja RH jedno je od temeljnih pitanja u provođenju strukturnih reformi RH.

Ključni elementi novog modela – ključni elementi reforme

Iz navedenih uvodnih zaključaka, a nakon ispitanih raznih opcija i rješenja, slijedi da je jedino realno rješenje reforma postojećeg sustava. Novi model teritorijalno-funkcionalne i političke organizacije Republike Hrvatske koji može odgovoriti na potrebe strateških ciljeva države treba biti temeljen na:

- **Regionalizaciji** - ukidanju županijskog ustroja RH i stvaranju manjeg broja regija (7-10 regija).
- **Defragmentaciji** - smanjivanju broja općina i gradova odnosno njihovim grupiranjem (okrupnjivanjem), odnosno, amalgamacijom lokalnih jedinica vlasti (engl. Consolidation).
- **Administrativnoj decentralizaciji** - jasna podjela funkcija u obavljanju javnih usluga s davanjem ovlasti i sustava nadzora nad realizacijom (i to putem delegacije i devolucije).
- **Fiskalnoj decentralizaciji** - jačanju fiskalnog kapaciteta lokalne države u cilju osiguravanja uvjeta za realizaciju administrativne decentralizacije.
- **Privatizaciji** - smanjivanju udjela društvenog vlasništva u korist privatnog vlasništva u jednom dijelu javnih usluga.
- **E-upravi, koordinaciji i programiranju** - usklađivanju javnih politika lokalne i središnje države, E-uprava i informatizacija, smanjivanje administrativnih procedura i jačanje analitike lokalne uprave i samouprave.

SIMULACIJA MODELA

a) Gradovi i općine

U scenariju A – model predviđa svođenje sa postojećih 556 jedinica lokalne samouprave na maksimalno 150.

U scenariju B – model zadržava postojeći broj jedinica lokalne samouprave većih od 10.000 stanovnika, bitno se povećava broj jedinica između 5.000 i 10.000 stanovnika dok u novom modelu, za razliku od starog nema (manji izuzeci su realni u stvarnoj primjeni modela) jedinica lokalne samouprave manjih od 5.000 stanovnika i broj se svodi sa 556 na maksimalno 350 jedinica.

b) Županije

Novim modelom postojeći broj od 20 županija svodi se na 7 - 10 regija.

c) Temeljno načelo reforme

Regije i jedinice lokalne samouprave formiraju se na temelju funkcionalnih i razvojnih potencijala (reforma usmjerena na realizaciju potencijala u budućnosti) uz poštivanje postojećih jedinica koje su u novom modelu samoodržive i žele zadržati postojeći oblik.

d) Ekonomski i financijski pokazatelji – procjena

U odnosu na smanjenje troškova s aspekta smanjenja broj zaposlenih u obavljanju javnih poslova (oko 8.000 zaposlenih manje) i dužnosnika (oko 4.500 političkih funkcija manje) procjena smanjenja troškova na bazi prosječne plaće Republike Hrvatske (5.516,00 kn neto – primjena u izračunu) iznosi oko 44,0 mil. kn mjesečno odnosno oko 0,5 mlrd. kn godišnje dok u odnosu na troškove političkog sustava dolazi do smanjenja za oko 2,3 mil. kn mjesečno odnosno oko 27,0 mil. kn godišnje. Sveukupno smanjenje troškova za zaposlene i politički sustav procjenjuje se na približno 550 mil. kn godišnje (neto iznos procijenjene uštede pri čemu to generira naravno i manji porezni prihod lokalne i središnje države, negativni utjecaj na lokalnu potrošnju i sl.).

Ključni dio modela je prelazak s klasične organizacije na organsku organizacijsku strukturu, a glavni organizacijski elementi su decentralizacija organizacije i racionalizacija organizacije. Na ta dva glavna stupa zasniva se razrada cijelog modela koji koincidira sa suvremenim trendovima u organizacijskoj znanosti posebno s vitkom proizvodnjom (engl. Lean production).

REALIZACIJA

Reforma lokalne i regionalne samouprave može biti realizirana na kvalitetan način samo kao dio sveukupnih reformi i istodobno usklađena s njima, jer bitno utječe na stanje javnih financija. Sve to, opet, ima znatne implikacije na obavljanje javnih usluga definiranih zakonima, a ključno je povezana s procesima EU programiranja.

Imajući u vidu dinamiku lokalnih izbora (slijedeći izbori su 2017. i nakon toga 2021. godine), Financijsko razdoblje EU 2014. - 2020. godine i vrijeme potrebno za pripremu i realizaciju reforme (tri do pet godina), a kada se prethodna dinamika stavi u kontekst parlamentarnih izbora (2015. godina), slijedi da je pred nama optimalno razdoblje za provođenje ove složene reforme jer:

1. Uklapa se u postojeće Financijsko razdoblje EU (tijekom kojega nema promjena organizacije što je važno za realizaciju i praćenje EU programa)
2. Nakon parlamentarnih izbora u 2015. pruža se dovoljan vremenski okvir za pripremu i realizaciju reforme
3. Uklapa se u paket strukturnih reformi koje je potrebno napraviti na makro razini

4. Omogućava razdoblje prilagodbe na novi sustav lokalne uprave/samouprave – reforme se pripremaju, lokalni izbori 2017. provode se po postojećem Zakonu, novi regionalni ustroj se prijavljuje i planira za EU financijsko razdoblje 2021. - 2027. i konačno lokalni izbori 2021. godine se provode po novom modelu.

Rezultati novog organizacijskog ustroja nakon primjene novog modela mogu se podijeliti u tri glavne grupe:

1. Povećanje opće efikasnosti upravljanja sustavom;
2. Povećanje koordinacije, planiranja i nadzora nad realizacijom strategija;
3. Smanjivanje općih troškova organizacije.

Izneseni stavovi su platforma za usklađivanje s općim programom reformi, a posebno s reformom Javne uprave i planovima Investicijske politike, te politike korištenja fondova EU. S obzirom na svoj sadržaj, reforme lokalne i regionalne politike su veoma osjetljive s povijesnog, geografskog, financijskog, sociološkog i političkog aspekta no isto tako prema određenim recentnim istraživanjima mogu se prepoznati jasne naznake da je sadašnje vrijeme i društveni kontekst koji će biti usmjeren na osiguranje dodane vrijednosti i sigurnosti građanima takav da, uz dobro vođen i koordiniran proces, sadašnje vrijeme daje pretpostavke za uspješnu realizaciju uz temeljni preduvjet – legitimnu i nedvosmisleno političku (državničku) odluku.

DRŽAVNA UPRAVA

Predlažemo Vladu RH s manjim brojem ministarstva, manjim brojem potpredsjednika, manjim brojem ureda, agencija, povjerenstava i savjeta.

Predlažemo da se smanji broj ministarstva s 20 na 15:

1. Ministarstvo vanjskih poslova (bez europskih jer su europski poslovi sada dio unutarnje politike)
2. Ministarstvo unutarnjih poslova
3. Ministarstvo obrane
4. Ministarstvo financija
5. Ministarstvo socijalnih poslova (spajanje Ministarstva rada i mirovinskog sustava s Ministarstvom socijalne politike i mladih)
6. Ministarstvo zdravstva
7. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa
8. Ministarstvo branitelja
9. Ministarstvo kulture
10. Ministarstvo poljoprivrede
11. Ministarstvo gospodarstva (pripojiti Ministarstvo poduzetništva i obrta i Ministarstvo turizma)
12. Ministarstvo okoliša i prostornog uređenja (spojiti Ministarstvo zaštite okoliša i prirode s Ministarstvom graditeljstva i prostornog uređenja)
13. Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture
14. Ministarstvo pravosuđa i uprave (spojiti Ministarstvo uprave i Ministarstvo pravosuđa)
15. Ministarstvo regionalnog razvoja i europskih fondova.